

איזו טוטפת, ואיזו סרביטין?

שנינו במשנה: ולא תצא האשה בכבול.

אמר רבי אבהו: טוטפת — המוקפת לה על פדחתה מאזן לאזן.

אמר רבי ינאי: כבול זה איני יודע מהו.

אי "כבלא דעבדא" — תנן, חותם שעושים לעבד בכסותו להוכחה ולסימן על עבדותו, ובזה אמרה משנתנו שלא תצא השפחה בחותם זה⁽²³⁾. אבל כיפה של צמר כובע שתחת השבכה שהאשה מתקשטת בו שפיר דמי לצאת בו.

סרביטין — כורכת האשה כיסוי על ראשה ומשני צידי הראש יורדים חלקים מהכיסוי המגניעין לה עד לחייה.

או דלמא "כיפה של צמר" — תנן במתניתין שלא תצא בו⁽²⁴⁾, ומשום שיש חשש שמא

אמר רב הונא: עניות עושין אותן של מיני צבעונים, עשירות עושין אותן של כסף ושל זהב⁽²²⁾.

אשה, ויש ראשונים שתירצו שעבד דינו כאשה למצוות לכן כתבו את הלכותיו ביחד עם דיני יציאת אשה בשבת.

מהמשנה, משום שבמשנה באמת לא כתוב שהם תפורין לטבכה. וראה פרי מגדים שג, ה.

ועוד הקשו התוספות אם המשנה מדברת על סימן של עבדות, מדוע התירו כבול בחצר [במשנה סד, ב] יותר משאר דברים שאסרו בחצר כמו ברשות הרבים, ואם נפרש שזה תכשיט מובן שהתירו זאת בחצר כמו פיאה נכרית שהתירו בחצר כדי שלא תתגנה על בעלה, אבל בחותם של עבד מדוע שיתירו בחצר?

22. כתב הריטב"א שרב הונא מחדש שעניות אסורות בשל צבעונים משום שדרכם בכך, ועשירות מותרות בשל צבעונים שאין זה תכשיט אצלם ואין חשש שתראה אותם לאחרות, ולא גזרו לעשירות בתכשיט של עניות.

ותירצו שהתירו בחצר מפני השלום בין האדון לעבד שלא יבואו לידי קטטה. אבל רש"י להלן במשנה [סד, ב] כתב שבאמת כולם מודים שהכבול שהתירו בחצר הוא כיפה של צמר — תכשיט, ונחלקו רק על המשנה כאן איך לפרש אותה. [והתוספות תמהו על דבריו. וראה להלן]. והרשב"א וריטב"א תירצו שהאיסור בחצר הוא שמא ישכח ויצא כך לרשות הרבים, וחשש זה שייך רק בתכשיט ונוי אבל חותם של עבד שגנאי הוא לו ולובשו בעל כרחו, מיד כשיוכל להורידו — דהיינו כשיוצא לרשות הרבים יורידו ולא ישכח. וראה בפני יהושע תירוץ נוסף.

והתוספות הרא"ש כתב שהחידוש הוא שלעניות אסור של צבעונים, וחיישינן שתראם לחבירתה אף שזה מראה על עניותה.

והשו"ע שג, ב לא מחלק בין עניות לעשירות, וכן הרמב"ם [יט, ו] לא חילק אבל פירש רק העשויות מזהב, ובאמת לפי הטעם שכתב הרמב"ם שהאיסור הוא מחשש שיפלו ותטלטלם אין סברא לחלק בין עניות לעשירות. וראה פרי מגדים [שג, ה] שרצה לחלק שהמשנה מדברת בשל זהב והברייתא בשל צבעונים, אבל ברמב"ם [יט, י] מפורש שאין חילוק. [וצריך ביאור הרמב"ם שם [י] שלכאורה סותר את דבריו שבהלכה ו].

24. הראשונים מפרשים את הספק בכיפה של

23. והקשו התוספות מדוע המשנה מדברת על שפחה — אשה ולא על עבד? ותירצו שנקטו דין שפחה משום שהמשנה מדברת על תכשיטי